

Η εκκλησιαστική προσέγγιση της σημασίας των ονείρων

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η μελέτη του κ. Δημήτρη Τσιολακίδη για τη θεολογική εξέταση της φροϋδικής ανάλυσης των ονείρων (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1JEUzA4>) εισέρχεται στο δεύτερο μέρος της, στο οποίο θα εξετάσει πιο συστηματικά την εκκλησιαστική τοποθέτηση για τη σημασία των ονείρων.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

1. Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κύρια πηγή μας για την παρουσίαση των αντιλήψεων της ορθόδοξης διδασκαλίας θα αποτελέσει η Αγία Γραφή, αλλά και η πλούσια ιστορία και παράδοση της εκκλησίας μας με το πλήθος των καταγεγραμμένων γεγονότων που αναφέρονται σε όνειρα. Το υλικό που θα παρουσιάσουμε απεικονίζει την κρατούσα αντίληψη της ορθοδοξίας στο θέμα του ονειρικού φαινομένου.

Όπως ήταν φυσικό, η ερμηνεία του ονείρου απασχόλησε τους πατέρες της εκκλησίας και το μοναχισμό, αλλά εντονότερα το γεγονός του ονείρου συνιστά παρουσία και συνέχεια της πειρασμικής εμπειρίας για τους ασκητές όπως μας πληροφορούν τα αγιολογικά κείμενα με παραδείγματα ερημιτών, που έμεναν άυπνοι προσευχόμενοι ολονύκτια για να αποφύγουν τα όνειρα. Ο ψυχοσωματικός αγώνας του ασκητή για πνευματική και ηθική ανύψωση που θα τον καταστήσει σκεύος εκλογής, δοχείο θείας χάριτος, και θα τον οδηγήσει στην τελείωση, δεν ολοκληρώνεται μόνο στον αναχωρητισμό και στην αποφυγή και εγκατάλειψη των αισθητών πειρασμών. Προϋποθέτει την απέκδυση του παλαιού εαυτού και την κένωσή του, το ελεύθερο και απροϋπόθετο δόσιμο που εκδηλώνεται με την εκστατική ενατένιση του νου, της ψυχής, και της καρδιάς προς τον Θεό, για να μπορέσει να Τον συναντήσει και να καταστεί κοινωνός της αγάπης του.

Στην προσπάθεια του αυτή ορθώνονται μνημονικά ίχνη που είναι τα κατάλοιπα της εμπειρίας του από την κοσμική ζωή, και τα όνειρα έρχονται ως αντανάκλαση του πρότερου βίου να του δημιουργήσουν περισπασμούς, και να τον εκτρέψουν με υπαινιγμούς πονηρίας και αναμνήσεις των παθών. Οι εικόνες των ονείρων εμφανίζονται ως μια εφιαλτική αλήθεια της ψυχικής του ζωής, η δε παράστασή τους, δηλώνει την παρουσία ίσως και αναπόληση της κοσμικής πραγματικότητας στο νου του, και μαρτυρεί στον ασκητή την πνευματική του κατάσταση. Για ασκητές που βαλλόταν από αισχρές επιθυμίες η αγρυπνία ήταν επιβεβλημένη άμυνα.

Η εμπειρία του ονείρου σημαίνει για το μοναχό ή τον ασκητή αδυναμία, και ταυτόχρονα την ανάγκη να επιδοθεί με περισσότερο ζήλο στην άσκηση, ώστε να επιτύχει την ορθή τοποθέτηση της συνείδησής του απέναντι στο θεό, στον εαυτό του, στον πλησίον του, και στην υπόλοιπη κτίση. Μια συνείδηση απρόσβλητη από

το κράτος των πειρασμών που θα τον καταστήσει ικανό να αγγίξει την αγιότητα και να εκπληρώσει το σκοπό του που είναι η ένωση με το Θεό. Η ορθόδοξη διδασκαλία διακρίνει τα όνειρα σε αδιάφορα με περιεχόμενο χωρίς σημασία, των οποίων η μοναδική αξία έγκειται στο ότι συνιστούν απόδειξη για την ύπαρξη της ψυχής και σε όνειρα που η σημασία τους καθορίζεται από την πηγή προέλευσής τους. Ανάμεσα στις αιτίες στις οποίες αποδίδεται η προέλευση των ονείρων για την ορθόδοξη πίστη, πέρα από τις φυσικές που αφορούν σε εσωτερικούς και εξωτερικούς ερεθισμούς και τα όνειρα που η αιτία τους αποδίδεται στην ψυχή, αναγνωρίζονται ακόμη δύο : α) αυτές από τον Θεό και β) αυτές από τον διάβολο. Τα πρώτα νοούνται ως απόδειξη αγαπητικής της παρουσίας του Θεού στον άνθρωπο, και έχουν συμβουλευτικό ή προστατευτικό χαρακτήρα, ενώ τα δεύτερα είναι ένα ακόμη στρατήγημα του διαβόλου για να παγιδεύσει τον άνθρωπο, και να τον οδηγήσει στη πλάνη και ακολούθως στην απώλεια!

Η σωστή ερμηνεία αυτών των ονείρων απαιτεί λεπτούς πνευματικούς χειρισμούς και την ικανότητα διάκρισης, χαρίσματα που χορηγεί ο Θεός στους άξιους και ταπεινούς στην καρδιά. Ακόμα και οι Άγιοι είναι επιφυλακτικοί στα όνειρα παρότι έχουν φωτισμένη διάκριση. Επίσης παρόμοια με την εμπειρία των ονείρων λογίζεται και αυτή των οραμάτων σε ότι αφορά την προέλευσή τους, με τη διαφορά όμως ότι στα οράματα το υποκείμενο τελεί σε κατάσταση εγρήγορσης και οι αισθήσεις λειτουργούν πλήρως. Αναφορές σε όνειρα εκ Θεού έχουμε στην Αγία Γραφή, τόσο στην Παλαιά Διαθήκη όσο και στην Καινή Διαθήκη. Τα όνειρα αυτά μετά βίας ξεπερνούν στον αριθμό τα δάκτυλα της παλάμης.

[Συνεχίζεται]